

Гур'єв Владислав Олександрович,
аспірант кафедри управління та адміністрування,
Навчально-науковий інститут «Каразінська
школа бізнесу» Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Huriev Vladyslav,
Postgraduate Student of the Department of
Management and Administration, Educational and
Research Institute «Karazin Business School»
of V. N. Karazin Kharkiv National University,
<https://orcid.org/0009-0000-2667-0633>

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ THE IMPACT OF GLOBAL TRENDS ON THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN REGIONS

Гур'єв В. О. Вплив глобальних тенденцій на
розвиток регіонів України. *Український журнал
прикладної економіки та техніки*.
2024. Том 9. № 4. С. 224 – 228.

Huriev V. The impact of global trends on the
development of Ukrainian regions. *Ukrainian journal
of applied economics and technology*.
2024. Volume 9. № 4, pp. 224 – 228.

Статтю присвячено аналізу впливу глобальних тенденцій на розвиток регіонів України. Метою статті є виявлення глобальних тенденцій та обґрунтування наслідків впливу їхніх чинників на розвиток регіонів України. Для досягнення поставленої мети в статті розглянуто вплив глобальних тенденцій і геополітичних чинників на економічний розвиток регіонів України. У дослідженні представлено аналіз основних глобальних процесів, таких як інтеграція національних економік, технологічні інновації, зміни в міжнародній торгівлі та екологічні виклики, що впливають на регіональний розвиток. У дослідженні обґрунтовано необхідність адаптації регіональної політики до нових умов для забезпечення сталого розвитку. Досліджено вплив пандемії Covid-19 та повномасштабної війни на економічну ситуацію в Україні, що виявило нові виклики та можливості для регіонів. Дослідження дозволило виявити основні фактори, що сприяють розвитку або, навпаки, гальмують економічне зростання окремих регіонів. Визначено, що глобалізація інтегрує національні економіки в глобальну систему через міжнародну торгівлю, інвестиції, обмін технологіями та мобільність робочої сили. Водночас цей процес сприяє посиленню конкуренції між регіонами та може поглибити соціально-економічну нерівність. Технологічний прогрес у сфері інформаційних технологій змінює світову економіку, прискорює обмін інформацією та відкриває нові можливості для бізнесу. Однак це може поглибити нерівномірність розвитку між регіонами, які мають доступ до передових технологій, і тими, які його не мають. Екологічні виклики, пов'язані зі зміною клімату, вимагають переходу до сталого розвитку. Регіони, залежні від традиційних джерел енергії, змушені шукати альтернативні джерела енергії, що може бути складним і дорогим процесом. Водночас регіони, які інвестують у відновлювані джерела енергії, отримують конкурентну перевагу. Глобальні зміни в торгівлі та інвестиціях впливають на регіональну економіку, зокрема торговельні війни та зміни торгових угод можуть негативно впливати на експортоорієнтовані регіони. Загалом дослідження показало, що для ефективного використання можливостей і мінімізації ризиків, пов'язаних з глобальними тенденціями, необхідна комплексна регіональна політика. Співпраця центральних і місцевих органів влади, бізнесу та міжнародних партнерів є визначальною для досягнення стратегічних цілей розвитку регіонів і забезпечення їх конкурентоспроможності.

Ключові слова: розвиток, розвиток регіонів, глобальні тенденції, глобалізація, екологічні чинники, цифровізація.

This article analyzes the impact of global trends on the development of Ukrainian regions. The aim is to identify global trends and justify their consequences for Ukraine's regional development. The article examines the influence of global trends and geopolitical factors on the economic development of Ukrainian regions. The study analyzes major global processes, such as integrating national economies, technological innovations, changes in international trade, and environmental challenges affecting regional development. The necessity for adapting regional policies to new conditions to ensure sustainable development is substantiated. The impact of the COVID-19 pandemic and full-scale war on Ukraine's economic situation is also examined, revealing new challenges and opportunities for the region. The research identifies key factors that promote or hinder economic growth in specific regions. It is determined that globalization integrates national economies into the global system through international trade, investments, technology exchange, and labor mobility. This process intensifies competition among regions and may deepen socio-economic inequality. Technological progress in information technology transforms the global economy, accelerates information exchange, and opens new business opportunities. However, it may exacerbate development disparities between regions with access to advanced technologies and those without environmental challenges related to climate change, which necessitates a transition to sustainable development. Regions reliant on traditional energy sources must seek alternative energy solutions, which can be complex and costly. Conversely, regions investing in renewable energy gain a competitive edge. Global changes in trade and investments affect regional economies, with trade wars and alterations in trade agreements potentially impacting export-oriented regions negatively. Overall, the study concludes that a comprehensive regional policy is essential to leverage opportunities and mitigate risks associated with global trends. Cooperation among central and local authorities, businesses, and international partners is crucial for achieving strategic regional development goals and ensuring their competitiveness.

Keywords: development, regional development, global trends, globalization, environmental factors, digitalization.

Вступ

У сучасному світі регіони України зазнають впливу численних глобальних тенденцій, які суттєво впливають на їх соціально-економічний розвиток. Серед таких тенденцій варто виділити глобалізацію, цифрову трансформацію, зміну клімату, урбанізацію, демографічні зміни, а також щораз більшу роль міжнародних економічних зв'язків. Усі ці процеси створюють як нові можливості, так і серйозні виклики для регіонів країни. Глобалізація сприяє інтеграції українських регіонів у світову економіку, проте водночас посилює конкуренцію, що вимагає підвищення конкурентоспроможності місцевих економік. Цифрова трансформація відкриває нові перспективи для інноваційного розвитку, проте створює потребу в модернізації інфраструктури та підвищенні рівня цифрової грамотності населення. Зміна клімату потребує адаптації регіональних стратегій до екологічних викликів, а урбанізація викликає необхідність оптимізації територіального планування та розвитку міської інфраструктури. Демографічні зміни, зокрема старіння населення та міграційні процеси, вимагають перегляду підходів до соціальної політики, збереження трудових ресурсів і підтримки місцевих громад. Водночас щораз більша взаємозалежність світових ринків підкреслює важливість міжнародної співпраці, залучення інвестицій і розвитку експорту. Незважаючи на значний потенціал регіонів України, недостатнє врахування впливу глобальних тенденцій може призвести до зростання регіональних диспропорцій, зниження економічної ефективності та погіршення якості життя населення. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження впливу глобальних тенденцій на розвиток регіонів, що дозволить виявити можливості для посилення їх конкурентних переваг.

Питання розвитку регіонів розглянуто у чималій кількості наукових праць. Такі провідні вчені, як Н. Бутенко [1], Ж. Дерій [1], Н. Іванова [7], М. Кизим [5], Г. Кіш [3], І. Кононова [1], К. Латинін [4], Г. Македон [1], Т. Медведовська [8], В. Мікловда [4], І. Семигуліна [5], О. Семченко-Ковальчук [1], С. Ткаленко [1], А. Фіалковський [4], В. Юрчишин [6] та інші присвятили свої дослідження обґрунтуванню потенційних напрямів розвитку регіонів та аналізу впливу зовнішнього середовища на нього.

Незважаючи на широке висвітлення питань розвитку регіонів у сучасних публікаціях, деякі складові тематики не розкриті вповні. Зокрема, недостатньо обґрунтованим залишається питання впливу глобальних тенденцій на розвиток регіонів. Важливо дослідити, як саме глобалізаційні, технологічні, екологічні та цифровізаційні зміни впливають на соціально-економічні процеси в регіонах і визначити їхні позитивні та негативні наслідки.

Формулювання цілей статті

Актуальність тематики та наявність невирішених раніше частин загальної проблеми обумовлюють мету статті, а саме – виявлення глобальних тенденцій та обґрунтування наслідків впливу їхніх чинників на розвиток регіонів України.

Виклад основного матеріалу дослідження

У сучасному світі економічний розвиток регіонів усе більше залежить від глобальних процесів, таких як інтеграція національних економік, поширення технологічних інновацій, зміни в міжнародній торгівлі та інвестиціях, екологічні виклики. Вплив цих глобальних чинників різниться залежно від специфіки кожного регіону, що вимагає ретельного аналізу їх впливу. Розуміння цих взаємозв'язків є важливим для формулювання ефективної регіональної політики, здатної забезпечити сталий економічний розвиток в умовах глобальних змін.

Аналіз процесів світового економічного розвитку та особливостей розвитку регіонів, що перебувають під їх впливом, є складним і багатоелементним завданням, що потребує врахування різноманітних факторів і тенденцій, що впливають на світову економіку та окремі регіони (рис. 1).

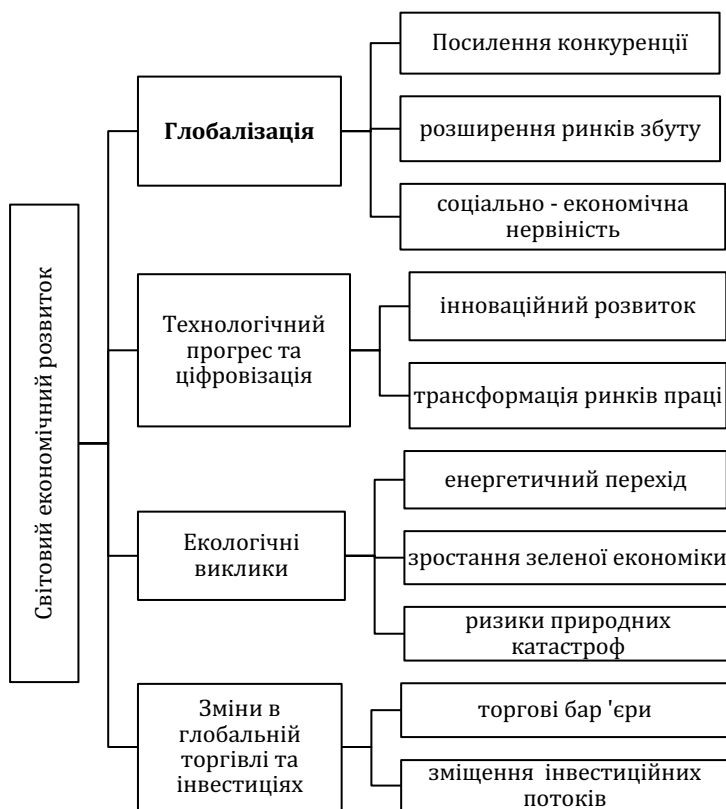
Глобалізація – важливий процес, який істотно впливає на розвиток економіки. Він інтегрує національні економіки в глобальну систему через міжнародну торгівлю, інвестиції, обмін технологіями та мобільність робочої сили. Глобалізація сприяє посиленню конкуренції між регіонами та розширює ринки збуту, але водночас може посилити соціально-економічну нерівність. Регіони з розвинутою економікою мають більше можливостей для залучення іноземних інвестицій, тоді як менш розвинені можуть стикнутися з проблемами, пов'язаними з глобальною конкуренцією.

Технологічний прогрес, особливо у сфері інформаційних технологій, змінює світову економіку та прискорює обмін інформацією, знижує витрати виробництва та відкриває нові можливості для бізнесу. Цифровізація сприяє інноваційному розвитку регіонів, але водночас може поглибити нерівномірність розвитку між регіонами, які мають доступ до передових технологій, і тими, які його не мають. Трансформація ринків праці, викликана новими технологіями, може призвести до зникнення одних професій і появи інших, що потребує адаптації та перепідготовки робочої сили.

Екологічні виклики зміни клімату впливають на економіку та вимагають переходу до сталого розвитку. Регіони, залежні від традиційних джерел енергії, змушені шукати альтернативні джерела енергії, що може бути складним і дорогим процесом. Водночас регіони, які інвестують у відновлювані джерела енергії, отримують конкурентну перевагу. Зміна клімату також збільшує ризик стихійних лих, що вимагає стратегій адаптації.

Глобальні зміни в торгівлі та інвестиціях, такі як торговельні війни та зміни торгових угод, впливають на регіональну економіку. Торговельні бар'єри можуть мати негативний вплив на експортоорієнтовані регіони, зменшуючи їхні доходи. Зміни в інвестиційних потоках можуть змінити пріоритети різних регіонів, одні отримають більше інвестицій, а інші потенційно залишаться без належної підтримки.

Глобальні економічні процеси розвитку мають як позитивні, так і негативні наслідки для регіонів. Успіх розвитку регіонів залежить від їх здатності адаптуватися до змін, використовувати нові можливості та долати виклики. Це вимагає гнучкості економічної політики, інвестицій в інновації та технології, ефективного управління природними ресурсами та ризиками.

Рис. 1. Основні напрями використання техніко-технологічного забезпечення підприємствами агропродовольчої сфери України

Джерело: узагальнено на основі [1; 5; 10; 11].

світових ринках, що змушує регіони України підвищувати конкурентоспроможність та адаптуватися до змін у міжнародному середовищі.

Значний вплив на розвиток регіонів України має нестабільна геополітична ситуація останніх десятиліть. Варто ще раз зауважити, що війна суттєво впливає на економічну активність, соціальну стабільність та інфраструктурний розвиток регіонів [6]. Ці події спричинили значні економічні втрати, пошкодження інфраструктури та зміни міграційних потоків, що негативно вплинуло на розвиток постраждалих регіонів. У відповідь на це український уряд змушений переглянути пріоритети регіонального розвитку, спрямувавши кошти на відновлення постраждалих територій, зміцнення безпеки та стимулювання економічного зростання в умовах конфлікту.

Геополітична нестабільність також впливає на взаємодію України з міжнародними фінансовими установами та організаціями, які відіграють важливу роль у підтримці реформ і регіонального розвитку. Україна активно співпрацює з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Європейським Союзом та іншими міжнародними партнерами, які надають фінансову та технічну підтримку в реалізації програм регіонального розвитку, спрямованих на модернізацію інфраструктури, підвищення енергоефективності та розвиток людського капіталу. Однак надання цієї підтримки часто супроводжується вимогами глибоких структурних реформ, які можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки для окремих регіонів.

Значний вплив на розвиток регіонів України мають також зміни на міжнародних ринках, зокрема коливання цін на сировину. Економіка багатьох регіонів значно базується на експорті продукції сільського господарства, металургії та хімічної промисловості, що робить їх сприйнятливими до змін глобального середовища. Наприклад, падіння світових цін на сталь або зерно може призвести до

Україна стикнулася з двома надзвичайно складними викликами: пандемією Covid-19, яка охопила світ 2020 р., і повномасштабною війною, яка розпочалась 2022 р. Обидві ці події кардинально змінили економічну ситуацію в країні, суттєво вплинувши на різні сфери економіки. Після Covid-19 українська економіка почала поступово відновлюватися, демонструючи позитивні тенденції до зростання валового регіонального продукту, зниження рівня безробіття та активізацію зовнішньої торгівлі. Однак повномасштабна війна, що почалась 2022 р., кардинально змінила цей курс. Війна призвела до значних втрат в інфраструктурі, скорочення інвестицій, зниження зайнятості та зростання безробіття, особливо в східних і південних регіонах країни [1].

Глобальні тенденції, зокрема глобалізація, інтеграційні процеси, технологічні зміни та екологічні виклики, безпосередньо впливають на економічну, соціальну та політичну стабільність регіонів України [2-5]. Глобалізація призводить до поглиблення міжнародних економічних зв'язків, що сприяє розвитку експорту, залученню інвестицій і впровадженню новітніх технологій. Водночас це посилює конкуренцію на

скорочення виробництва, зниження доходів і соціальних проблем у відповідних регіонах. Водночас розвиток нових ринків і диверсифікація економіки може зменшити залежність від сировини та сприяти сталому розвитку.

Ще одним важливим чинником розвитку українських регіонів є технологічні зміни, зокрема впровадження цифрових технологій, автоматизація виробництва та розвиток інновацій. Використання сучасних технологій дозволяє підвищити ефективність роботи, знизити собівартість продукції та створити нові можливості для розвитку бізнесу. Однак впровадження нових технологій вимагає інвестицій в освіту, навчання та модернізацію інфраструктури, що може стати проблемою для регіонів з обмеженими ресурсами. Щобільше, технологічні зміни можуть призвести до зникнення традиційних галузей промисловості та робочих місць, створюючи ризик соціальної напруги та потреби в адаптації робочої сили [7].

Екологічні виклики, пов'язані з глобальною зміною клімату, також важливі для регіонального розвитку. Зміни кліматичних умов можуть вплинути на сільське господарство, водні ресурси, енергетику та інші галузі економіки, що потребує адаптації стратегії регіонального розвитку до нових умов. Водночас розвиток зеленої економіки та впровадження екологічно чистих технологій можуть створити нові можливості для регіонів, сприяти залученню інвестицій і підвищенню конкурентоспроможності.

Особливу увагу слід звернути на вплив міграційних процесів, які посилюються під впливом геополітичних та економічних факторів. Війна призвела до масової внутрішньої міграції, створюючи додатковий тиск на інфраструктуру, ринки праці та соціальні послуги в регіонах-реципієнтах. Крім того, економічна нестабільність і низький рівень життя сприяють міграції за кордон, особливо серед молоді та кваліфікованих спеціалістів, що призводить до втрати людського капіталу та демографічного спаду в деяких регіонах. У цьому контексті важливим завданням є розроблення політики утримання молоді, створення робочих місць і підвищення якості життя в регіонах.

Важливою складовою впливу глобальних тенденцій на регіональний розвиток є міжнародна інтеграція, зокрема в межах Європейського Союзу. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС стало важливим кроком на шляху інтеграції України до європейського економічного та політичного простору, що відкриває нові можливості для регіонального розвитку. Європейська інтеграція сприяє гармонізації законодавства, покращенню стандартів якості продукції, розвитку інфраструктури та залученню європейських інвестицій і технологій. Водночас це ставить перед регіонами виклик адаптації до європейських стандартів, що потребує значних ресурсів і зусиль, особливо у відсталих регіонах [8].

Враховуючи всі зазначені фактори, можна зробити висновок, що на розвиток українських регіонів значно впливають як світові тенденції, так і геополітична ситуація. Для ефективного використання можливостей і мінімізації ризиків, пов'язаних з цими процесами, необхідна комплексна та гнучка регіональна політика з урахуванням специфіки кожного регіону, його потенціалу та проблем. Співпраця центральних і місцевих органів влади, бізнесу, громадських організацій і міжнародних партнерів є особливо важливою, оскільки це дозволить реалізувати стратегічні цілі розвитку регіонів та забезпечити їх конкурентоспроможність у світовому контексті.

У цьому контексті важливим завданням є створення умов для рівномірного розвитку регіонів, зменшення диспропорцій між ними, підтримка територій, які постраждали від кризи, і стимулювання економічного зростання на місцевому рівні. Це потребує впровадження інноваційних підходів до управління регіоном, розвитку інфраструктури, залучення інвестицій, підвищення рівня освіти та кваліфікації персоналу, а також забезпечення соціальної стабільності та безпеки. Загалом вплив глобальних тенденцій і геополітичної ситуації на розвиток регіонів України є складним і багатофакторним процесом, що потребує постійного аналізу, моніторингу та адаптації регіональної політики до змін зовнішнього середовища. Тільки так можна забезпечити збалансований і сталий розвиток регіонів, сприяючи підвищенню їх конкурентоспроможності та інтеграції у світову економіку.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Сучасний розвиток регіонів України значно обумовлений впливом глобальних тенденцій і геополітичних змін. Глобалізація, технологічний прогрес, екологічні виклики та зміни в міжнародній торгівлі створюють як нові можливості, так і загрози для регіонального розвитку. Розуміння цих процесів і адаптація до них є важливими для формування ефективної регіональної політики, що сприятиме сталому економічному зростанню. Складна геополітична ситуація, зокрема повномасштабне вторгнення, що розпочалося 2022 р., посилила виклики для регіонів, вимагаючи від уряду зосередження зусиль на відновленні постраждалих територій і забезпеченні економічної стабільності. Успішна інтеграція України у світову економіку залежить від здатності регіонів ефективно використовувати свої ресурси, залучити інвестиції та підвищувати конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

Література

1. Ткаленко С., Дерій Ж., Бутенко Н., Македон Г., Семченко-Ковальчук О. Прямі іноземні інвестиції та економічне зростання в постковідний період: аналіз причинності для України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2022. Том 3. № 44. С. 357–366. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.3.44.2022.3665>.

2. Кононова І.В. Зовнішні фактори розвитку регіону та методи їх дослідження. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 6(23). С. 798–804.
3. Кіш Г.В. Чинники регіонального розвитку та їх стратегічне управління. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2022 р. № 1 (124). С. 112–116. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-1-19>.
4. Мікловда В. П., Латинін К. І., Фіалковський А. Р. Фактори розвитку регіональної економіки в контексті системної парадигми. *Проблеми економіки та управління*. 2019. Вип. 4. С. 68–74. DOI: <http://doi.org/10.23939/semi2019.04.068>.
5. Кизим М. О., Семигуліна І. Б., Чинники просторового розвитку територіальних громад у системі публічного управління територіями. *Проблеми економіки*. 2022. № 2 (52). С. 83–92.
6. Юрчишин В. Геополітичні та гео економічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі. Київ: Центр Разумкова, 2022. 103 с.
7. Іванова Н. Цифровий розвиток регіонів України: тренди довоєнного періоду та перспективи післявоєнного відновлення. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, 2023. Вип. 4 (32), С. 208–217. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-208-217](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-208-217).
8. Медведовська Т.П. Регіональний розвиток країни в умовах глобалізації та євроінтеграції. *Економіка і суспільство*. 2016. № 4. С. 232–235. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/36.pdf.

References

- 1 Tkalenko, S., Derii, Zh., Butenko, N., Makedon, H., and Semchenko-Kovalchuk, O. (2022). Priami inozemni investytsii ta ekonomichne zrostantia v postkovidnyi period: analiz prychynnosti dlia Ukrainy [Foreign direct investment and economic growth in the post-COVID period: A causality analysis for Ukraine]. *Finansovo-kredytna diial'nist': problemy teorii i praktyky*, Vol. 3. No. 44, pp. 357–366. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.44.2022.3665>.
- 2 Kononova, I. V. (2019). Zovnishni faktory rozvytku rehionu ta metody yikh doslidzhennia [External factors of regional development and methods for their research]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, issue 6(23), pp. 798–804.
- 3 Kish, H. V. (2022). Chynnyky rehional'noho rozvytku ta yikh stratehichne upravlinnia [Factors of regional development and their strategic management]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, No. 1(124), pp. 112–116. <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-1-19>.
- 4 Miklovda, V. P., Latynin, K. I., and Fialkovskiy, A. R. (2019). Faktory rozvytku rehional'noi ekonomiky v konteksti systemnoi paradyhmy [Factors of regional economy development in the context of a systemic paradigm]. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, issue 4, pp. 68–74. <https://doi.org/10.23939/semi2019.04.068>.
- 5 Kyzym, M. O., and Semyhulina, I. B. (2022). Chynnyky prostorovoho rozvytku terytorial'nykh hromad u systemi publichnoho upravlinnia terytoriiamy [Factors of spatial development of territorial communities in the public administration system]. *Problemy ekonomiky*, No. 2(52), pp. 83–92.
- 6 Yurchyshyn, V. (2022). Heopolitychni ta heoekonomichni zminy, formovani pid vplyvom rosiis'koi ahresii, ta onovlennia mistsia Ukrainy u svitovomu prostori [Geopolitical and geoeconomic changes shaped by Russian aggression and the renewal of Ukraine's place in the global space]. Kyiv: Tsent Khazumkova.
- 7 Ivanova, N. (2023). Tsyfrovy rozvytok rehioniv Ukrainy: trendy dovoyennoho periodu ta perspektyvy pisliavoiennoho vidnovlennia [Digital development of Ukrainian regions: Pre-war trends and post-war recovery prospects]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, 4(32), 208–217. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-208-217](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-208-217).
- 8 Medvedovska, T. P. (2016). Rehional'nyi rozvytok krainy v umovakh hlobalizatsii ta yevrointehratsii [Regional development of the country in the context of globalization and European integration]. *Ekonomika i suspilstvo*, No. 4, pp. 232–235. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/36.pdf.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2024 р.